

ASSOCIATIE VOOR JEUGD

ontmoeten | inspireren | innoveren

Verlag bijeenkomst 'wat mankeert onze samenleving?'

Datum: 6 oktober 2023

Een beetje ongemakkelijk was de inleiding van Bert Wienen tijdens onze bijeenkomst van 6 oktober 2023. Want hoe kan het dat we met alle goede bedoelingen die we hebben, een maatschappij hebben gecreëerd waar 1 op de 6 kinderen opgroeit met het idee psychisch ziek of afwijkend te zijn? Een maatschappij waarin we het lastig vinden om te accepteren dat opgroeien en opvoeden gepaard gaat met pijn. Een maatschappij waarin we er alles aan doen om ervoor te zorgen dat hoe kinderen zich ontwikkelen past bij de norm die wij bedacht hebben? En waarbij we geneigd zijn om, als we constateren dat steeds meer kinderen stress ervaren door de prestatiedruk die we opleggen, geen vragen te stellen bij het systeem, maar oplossingen te zoeken die het systeem in stand houden. Want waarom zou je vragen stellen bij het schoolsysteem, als je ook kunt zorgen voor concentratie, ontspanning en energie dankzij Yoga en Mindfulness? En waarom zouden we de prestatiedruk verlagen als je met praten over (werk)stress de kans kunt verkleinen dat mentale klachten verergeren?

De kern is: we verzanden steeds weer in de oplossingen gebaseerd op dezelfde hypothesen en daardoor gaat het eigenlijk steeds minder goed. Sharon Stellaard benoemt het ook in haar proefschrift boemerangbeleid. Hierin laat ze de uitwerking zien van een halve eeuw aan hervormingsbeleid op het terrein van passend onderwijs en jeugdzorg.

We hebben een ander gesprek met elkaar te voeren. We hebben met elkaar te onderzoeken en doorgronden welke hypothesen en welke oplossingen ons systeem in stand houden. En we hebben met elkaar te zoeken naar nieuwe vragen, nieuwe hypothesen en oplossingen. Hypothesen en oplossingen die de terugkerende patronen waarin wij gevangen zitten helpen doorbreken. En ja, deze nieuwe vragen, hypothesen en oplossingen zijn misschien niet evidence based. Maar ja, we weten in ieder geval dat datgene wat we nu doen (al dan niet evidence based), ook (in ieder geval deels) niet werkt...

Dus wat mankeert onze samenleving? Wat mankeert er aan hoe wij denken en zorgen voor de ontwikkeling van kinderen? Waarom groeit 1 op de 6 kinderen op met het idee psychisch ziek of afwijkend te zijn? Welke patronen in ons denken en handelen dragen bij aan deze ontwikkeling?

Een zeer bevolgen groep onderzoekers, professionals, leiders en bestuurders actief voor jeugd is na de inleiding van Bert onder leiding van Rutger Hageraats, bestuurder van het Nederlands Jeugdinstituut, met elkaar op zoek gegaan naar antwoorden op deze en andere vragen. Leiders uit o.a. het (passend) onderwijs, de (specialistische) jeugdhulp, de kinderopvang, gemeenten en de wetenschap bundelde hun ervaring en kennis. En natuurlijk hebben we nog geen pasklaar antwoord op de vragen. En het ei van Columbus vonden we niet zoals een van de deelnemers zei. Maar inzichten, goede ideeën en voorbeelden waren er wel degelijk.

Zoals het feit dat ons systeem vol zit met hoge verwachtingen die niet relationeel zijn. Deze leggen een enorm hoge druk op onze kinderen en onszelf. Hoge verwachtingen van kinderen hebben is goed, maar kan alleen als er sprake is van een pedagogische relatie. Oftewel: hoe kunnen we bouwen aan waardevolle, betekenisvolle pedagogische relaties met kinderen?

En wat gebeurt er als je, zoals vanuit het onderwijs werd opgemerkt, ook al is dat uit noodzaak, geen kinderen meer laat instromen in het speciaal onderwijs en de middelen die hierdoor vrijkomen investeert in het reguliere onderwijs? Vanwege een tekort aan plaatsen en een lerarentekort werd dat de praktijk in een stadsdeel in Amsterdam. En die praktijk laat zien dat het aantal ondersteuningsvragen stijgt en het aantal aanmeldingen voor het speciaal onderwijs daalt.

In een andere stad wordt op een school gesproken over het idee om extra pedagogen in de klas te zetten, naast de leerkrachten (die, zo zou je kunnen beredeneren, op zichzelf ook pedagoog zijn). Wat een interessante gedachte is omdat het de valkuil van voortdurende individualisering van ondersteuningsvragen probeert te omzeilen.

Ook drastische oplossingen werden besproken, als oefening in het zoeken naar de 'nieuwe riolering van deze tijd'. Zoals het overhevelen van het hele jeugdhulpbudget naar de basis, zoals het onderwijs.

We weten immers dat de kans dat kinderen zich meer en vaker gelukkig voelen samenhang heeft met de mate waarin zij zich gezien voelen. Waardevolle pedagogische relaties en sociale verbanden maken de kans dat meer kinderen evenwichtig opgroeien groter. Wat zou er gebeuren als we dit het fundament maken van hoe wij onderwijs en zorg inrichten? Niet het probleem vormt het vertrekpunt, maar de leefwereld en de mogelijkheden voor kinderen om daarbinnen relaties op te bouwen.

Tijdens de bijeenkomst ervaarden we een grote betrokkenheid op de maatschappelijke uitdaging waar we voor staan. We hebben de wens om met en van elkaar te leren, samen te onderzoeken waarom we de dingen doen zoals we ze doen en te onderzoeken welke waarden en normen daaronder liggen. We willen graag samen zoeken naar 'de nieuwe riolering'. Daarbij willen we ook geïnspireerd worden door andere sectoren of het

buitenland. Want misschien zit de oplossing helemaal niet bij ons? En het helpt soms ook om te zien en horen hoe anderen het doen. Tot slot ook de vraag hoe we, zeker als de oplossing niet (alleen) bij ons ligt, onze krachten kunnen bundelen om te agenderen.

Al met al voldoende voedingsbodem om dit gesprek voort te zetten. De Associatie voor Jeugd maakt samen met het NJi en Bert Wienen een voorstel hoe dit eruit kan zien. Wordt in ieder geval vervolgd!